

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Secundus, Siue Exempla, In Septem Capitalium Vitiarum
Detestationem, Per Quadragesimam, Anno M. DC. XLVI. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

§. 2. Iuuenis oculorum lascinia & vicinia virginis seductus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48186](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48186)

inordinatus venerorum) maiorem infamiam, pœnamque commere-
ri ostendetur. Appositè enim hæc cum avaritia oppugnatur, quia
vel authore Ethnico, hæc dua res sunt, quæ maximè homines ad malefi-
cium impellunt, luxuries & avaritia: sæpe etiam se trahunt opes &
voluptates, estque magna vitij & diuitijs affinitas. Quod & Poëta
indicat illis versibus:

*Admonui quoties, auro ne pollue formam,
Sæpe solent auro multa subesse mala.*

Quamquam verò opulenti maiorem habeant ad luxuriandum oc-
casionem, tamen nec pauperes sunt ab hoc vitio immunes, inter
quos ipsos etiam plures Adonides, quàm Hippolyti reperiuntur.
Vtrisque ergo exemplum narro.

Tempore Honorij III. Pontificis, Anno Christi 1222. scripsit
egregiè doctus, & insignitè pius ordinis Cisterciensis religiosus, in
monasterio Heisterbachensi, Cæsarius dictus illustrium miraculo-
rum & historiarum libros XII. in quorum lib. 2. cap. 25. testatur,
Wormatiæ, Iudæum habitasse, cui filia erat eximiè formosa. Sed
quia forma non solùm fragile, verùm etiam periculosum esse bo-
num solet, etiam hîc naufragij causa fuit. In vicina, immo conti-
gua domo, degebat iuuenis clericus, humanis, quàm diuinis rebus
magis addictus, Abronis vitam degens; cuius præcipua occupatio
erat, in lecto, & fenestra iacere, luxuria diffluere, delicatè ac molli-
ter vivere, Oscè non Latine loqui, arbitrari formas. Neque enim,
vt Iob olim, pepigerat fœdus cum oculis suis. Neque illud menti infi-
xerat: *Virginem ne conspicias, ne forte scandalizeris in decore illius.*
Inter primas igitur curas illi erat, spectare & spectari. Verè Plato,
amoris principium scripsit, esse oculos: & rectè Musæus oculos *quas-*
dam velut cordis ansas esse aiebat, quibus caperetur. Hinc & alius di-
xit Poëta: *Si nescis, oculi sunt in amore duces.* Multi bibendo, plures
videndo hauriunt venenum. Quod & huic iuueni contigit. Emis-
sij oculis virus traxit; vt dicere posset:

Vi vidi? ut perij! ut me malus abstulit error?

& illud: *Oculus meus depradatus est animam meam, in cunctis filiabus
urbis mea.* Qua via plurimi incipiunt perire. In obuios & obuias
obturum figunt, neque vllam sinunt formam præterire, cuius non
sumantur cupiditate; toties attoniti, quoties rapti; quasi Medusam

G 2

aspexissent,

S. Thom. 2. 2.
q. 153. a. 1.

Author ad
Hercn. l. 2.

Tibul. lib. 1.
el. 9.

II.

IUVENIS OCULI
LORVM LASCIVIA,
ET VICINIA VIRGINIA
SBDUCTVS.

Iob. 31. 1.
Eccli. 9. 5.
Plato dial. de
Amore. Musæus
in Leand. dro.

Virgil Ecl. 2.
Thren. 3. 51.

Clem. Alex.
lib. 6. Strom.
cap. 1.

S. Basil. 1. de
vera virginit.
2. Petr. 2. 14.
S. Augustin.
in Psal. 50.

aspexissent. *Lascivi aspectus*, inquit Clemens Alexandrinus, & *versatilibus*, & *tanquam conniventibus oculis intueri, nihil est aliud, quam oculis mœchari, cum per eos cupiditas ineat, prima pugna praludia*. Tales oculos S. Basilii, *libidinis pronubos*, ac quasi lenas vocat, S. Petrus, *plenos adulteriÿ*. De longe vidit David illam, in qua captus est: *mulier longè, libido prope*, ait S. Augustinus. Nec quidquam est castitati magis perniciosum, quam cum Isæo illo Assyrio sic oculis laborare. Iuuenis igitur iste in nullam vel frequentius, vel libentius oculos impexit, quam quæ & vicinissima erat, & speciosissima.

O occasio, quot fures facis? Nemo, præter cynigeros magicis artibus vrentes, ignem accendit in stabulo aridis straminibus pleno. Soli isti nigri erronei modum nôrunt, quo flamma innoxia, & stipulas & stuppam lambat. At nos audaculi mortales, sine vlla vel arte, vel virtute, stramen & ignem iungimus, & incendium non formidamus? Si, in vicinia esse Sirenium, nocet, quid fiet si ad illas prorfus adnavigamus? si in eadem, cum Circe, domo habitamus?

S. Hieronym.
ep. 47. ad ma-
trem viduam
& eius filiam.

Quid tibi necesse est, ait S. Hieronymus, *in ea versari domo, in qua necesse habes quotidie aut perire, aut vincere? quis unquam mortalium iuxta viperam securos somnos capit? qua etsi non percutiat, certè sollicitat. Securinus est, perire non posse, quam iuxta periculum non perijisse*. Immo perijisse. Quod iuuenis iste probè expertus est. Sed & Iudæi filia sensit. Ut enim clerico puellæ forma, ita puellæ placuit Clerici pecunia, & magis etiam dona. Ergo vbi animaduertit, se cum cura aspici, tantò lentiùs clerici ædes transiit, ut tantò diutiùs aspiceretur. Summopere enim sibi plaudunt fæminæ, si vident, se alijs placere; & placere autumant, si intelligant, oculos à se non auerti. Egrè siquidem, quæ deformia sunt, aspiciuntur: uti & pulchra visum inuitant atque irretiunt. Nam, ut S. Ambrosius ait, *teritur officijs pudor, audacia emicat, risus obrepit, modestia soluitur, dum urbanitas affectatur*. Neque ista pro exiguis habenda sunt. Non enim hîc valet illud dicentis, *mel summo digito, non cava manu gustandum esse*. Ionathæ quantum periculum creauit, vel summitate virgæ id attigisse? ex vna scintilla, quanta sæpe incendia extiterunt? Quid non effecit in puella officiosa clerici huius urbanitas? Quia enim facilè vicissim probamus eos, à quibus probatur, & pronum est hominibus amantes redamare, cœpit formosula illa Iudæi filia & ipsa pecunio

S. Ambros. 1.
de virgin.

Philostat in
Sophist.

let illud dicentis, *mel summo digito, non cava manu gustandum esse*. Ionathæ quantum periculum creauit, vel summitate virgæ id attigisse? ex vna scintilla, quanta sæpe incendia extiterunt? Quid non effecit in puella officiosa clerici huius urbanitas? Quia enim facilè vicissim probamus eos, à quibus probatur, & pronum est hominibus amantes redamare, cœpit formosula illa Iudæi filia & ipsa pecunio

pecuniosum præsertim iuuenem Clericum curiosius obseruare.

*Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
Cum virides gemmas collo circumdedit, & cum
Auribus extensis magnos committit elenchos.*

Iuuenal. sat. 6.

Fecit itaque quod Salomon in procaci muliere descripsit; nam postquam & ipsa totos dies, velut illex auis ad fenestram sedit, cantuq; se adesse monuit; præsertim autem postquam tempus exeuntis & redeuntis, vel è schola, vel ex Ecclesia iuuenis Clerici exactè nouit, omni vigile diligentius excubuit, ne cum negligeret prætergredientem, & pileum illicem deponentem; quem & vicissim blando risu natuq; de fenestrâ resalutauit; beatam se iudicans, si eius se aspectu solari potuisset. Vetus verbum est, *ultronea merx foetet*, & quæ corrumpi incipiunt venum exponuntur. Machæropeus, qui domi habet gladios & pugiones inauratos, ante tabernam exponit enses & ferramenta rubiginosa. Ita castæ & bonæ indolis virgines domi clauduntur, effætæ, & de quarum nuptijs desperatur, in fenestris, & ianuis, & plateis identidem conspiciuntur oculis prostitutæ; & ni fallor, hinc inhonestæ etiam *prostibula* appellantur, quia ante *stabula*, quæstus causa, prostabant olim, nunc ante stabula & ostia quæuis. Hinc nemo quærat, cur Hebræa puella non manserit casta.

*Certa quidem tantis causa est manifesta ruinis,
Luxuria nimium libera facta via est.*

Propert. l. 3.
eleg. 11.

Dabat ipsa vicinia ius iuueni, vt Iudæum subinde inuiferet, & cum eo se negotium habere fingeret, vel ludens potitaret. Quanquam non tam pater illi, quàm filia cordi erat, quando domum illam intrauit. *Nempe pater titulus, filia causa fuit.* Libentiùs autem ædes illas subibat, quando parentes ex negotio abesse cognorat. Ea ars erat, vt patrem quæreret, quando volebat filiam reperire. Et volabant nonnunquam vltro citroq; schedæ litteræq; que absentiam illam vel indagarent, vel proderent. Hoc est, quod Salomon cauere iussit, in illa muliere, à se descripta, cum dixit: *Prudentiam voca amicam tuam, vt custodiat te à muliere extranea, & ab aliena, qua verba sua dulcia facit.* De fenestra enim domus mea, per cancellos prospexi, & video paruulos, considero vecordem iuuenem, qui transit per plateam, iuxta angulum, & prope viam domus illius, graditur in obscuro,

Proui. 7. 4.

ad uesperascente die, in noctis tenebris & caligine. Et ecce occurrit illi mulier ornata meretricio, praparata ad capiendas animas: garrula & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Apprehensumq; deosculatur iuuenem, & procaci vultu blanditur, dicens: Victimam pro salute voti, hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuum, desiderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectulum meum, strani tapetibus pictis ex Aegypto: aspersi cubile meum myrrha, & aloë, & cinnamomo. Veni inebriemur uberibus, fruamur eupitis amplexibus, donec illucescat dies. non est enim vir in domo sua; abiit via longissima: sacculum pecunie secum tulit: in die plena luna reuersurus est in domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditijs labiorum protraxit illum. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuens, & ignorans, quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius: velut si avis festinat ad laqueum, & nescit, quod de periculo anima illius agitur. Eleganter S. Hieronymus ait: *Cave, ne domum exeas, & velis videre filias regionis aliene; quamuis fratres habeas Patriarchas, & Israel parente lateris. Dina egressa corrumpitur. Nolo te sponsum quarere per plateas. Sponsus in plateis non potest inueniri.*

S. Hieronymus
ep 22. ad Eu-
roch.

III.

OCULORVM
CVSTODIA
QVAM NECES-
SARIA?

S. Gregor. 12.
Moral. c. 2.

Ierem. 9. 21.

Gen. 3. 6.

Videte hinc, quantum noceat, quod vos, o iuuenes, parui facitis, quod exiguum esse existimatis, quod apud vos quotidianum est. Maximi saepe exitij principium est, oculos incaute aperuisse, & vidisse. Rarius Basilisci, quam eiusmodi Medusæ occurrentes nocuerunt. Cum sit inuisibilis anima, ait S. Gregorius, nequaquam corporearum rerum detestatione tangitur, sed per quinque corporis sensus, quasi per fenestras interiora respiciens concupiscit. Hinc etenim Ieremias ait: *Ascendit mors per fenestras nostras, ingressa est domos nostras. Mors quippe per fenestras ascendit, & domum ingreditur, cum per sensus corporis concupiscentia veniens habitaculum intrat mentis, &c.* Vi ergo S. Iob cogitationes cordis caste seruare potuisset, sedus cum oculis pepigit, ne prius incaute aspiceret, quod postmodum inuitus amaret. Ne ergo quadam lubrica in cogitatione versemus, prouidendum nobis est, quia intueri non decet, quod non licet concupisci. Neque enim Eva vetitum lignum contigisset, nisi hoc prius incaute conspiceret. Scriptum quippe est: *Vidit mulier, quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectuq; delectabile, & tulit de fructu illius, & comedit. David secundum cor*

Domini